

PSALTAREN

Illustrerad

Svenska Folkbibelns översättning

Språkligt reviderad utgåva

Svenska Folkbibeln:

Psaltaren, språkligt reviderad utgåva

Copyright © 1998, 2010, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm

Bilder (sida, fotograf/källa och eventuell plats där bilden är tagen):

17: Antonio Imoes (*Granada, Spanien*), 21: Erika Nordbring (*Gullbranna, Halland*),
39: Prasit Imtanavanich (*North Carolina, USA*), 43: Johanna Dahl (*Orkesta kyrka, Vallentuna*),
47: Johanna Dahl (*Orkesta kyrka, Vallentuna*), 55: Przemek Jahr (*Polen*),
63: Johanna Dahl (*Uppsalatrakten*), 65: Tony Larsson (*Jerusalem*),
73: Johanna Dahl (*Uppsalatrakten*), 85: *Commons.wikimedia.org* (*Neuschwanstein, Tyskland*),
89: Monika Ujma (*Lublin, Polen*), 93: *Morguefile.com*, 97: *Morguefile.com*,
109: Erika Nordbring, 113: Johanna Dahl (*Nasaret*), 117: Tony Larsson (*berget Sinai*),
129: Kenn W. Kiser (*Ohio, USA*), 145: Erika Nordbring (*Gullbranna, Halland*),
153: Isaac Cederkrantz, 157: Johanna Dahl (*Tegneby kyrkogård, Orust*),
161: Agnieszka Jagodzinska (*Santa Catalina, Brasilien*), 173: Johanna Dahl (*Uppsala*),
177: Brian Stansberry (*Great Smoky Mountains, USA*), 181: Lisa Solonynko (*Giza, Egypten*),
205: *Morguefile.com* (*Creation Museum, Kentucky, USA*), 209: Johanna Dahl,
221: Erika Nordbring (*Småland*), 225: *Morguefile.com*, 229: Octavio Lopez (*Mexiko*),
237: Erika Nordbring, 245: *Morguefile.com* (*Montana, USA*)

Tryckt med bidrag från Samfundet Pro Fide et Christianismo.

Utgivare:

Stiftelsen Svenska Folkbibeln

Hantverkaryägen 24

136 44 Handen

Tel. 08 - 741 26 01

www.folkbibeln.se / info@folkbibeln.se

Formgivning och sättning:

Tony Larsson / Gloria Förlag

Tryck och bindning:

Printon, Tallinn, 2010

ISBN:

978-91-978322-0-5

INNEHÅLL

Förord	5
Psaltaren	11
Läsningsplaner	254

FÖRORD

Gud, dig lovar man i stillhet i Sion.

Till dig får man infria löften.

Du som hör bön, till dig kommer alla människor...

(Ps 65:2-3)

Genom alla tider har Psaltaren varit Bibelns i särklass mest lästa och älskade bok. Vad är det som gör att även 2000-talets människor än idag kan uppleva ett igenkännande i tre tusen år gamla texter, tvärs över seklernas avgrund?

Psaltarens 150 psalmer rymmer en kalejdoskopisk vidd av olika livsperspektiv, men de har något gemensamt: en avskalad ärlighet med både det ljusa och det mörka i livet. Där finns den förundrade glädjen likaväl som den förorättade vreden, den förtröstansfulla vilan likaväl som den avgrundsdjupa ångesten. I kung Davids och psalmisternas brottnings med tillvaron finner vi kontaktpunkter för våra egna liv och blir ledda in i bönen samtals med Gud, in i den raka uppriktighet som Psaltaren lär oss att sanningens Gud vill se, oavsett hur våra omständigheter ser ut. Därför kunde Martin Luther skriva:

Psaltaren är alla heligas bok, och var och en, hur han än har det, finner däri verser eller hela psalmer som passar just hans situation. De passar så väl in på honom att det förefaller som om de vore skrivna enkom för honom. Han skulle själv inte kunnat tänka ut, hitta på eller önska sig något bättre.

Denna översättning av Psaltaren

För att igenkännandet ska uppstå behöver dock böernas språk inte ligga alltför långt bort från hjärtats språk. Denna omarbetade särutgåva av Psaltaren är en del av Svenska Folkbibelns pågående projekt att ta fram en språkligt reviderad version av bibeltexten för framtiden

generationer. Med utgångspunkt från Svenska Folkbibeln text från 1998 och ett noggrant studium av den hebreiska grundtexten har det växt fram en förnyad översättning av Psaltaren som kombinerar det bästa av två världar: en pålitlig trohet mot både grundtext och svensk översättningstradition, så som den förmedlats från 1917 års översättning genom Svenska Folkbibeln, och den lediga svenskans närvaro och fräschör, inom ramen för det utrymme som en texttrogen översättning har att röra sig. Resultatet är en matig bibeltext med skärpa och tuggmotstånd, en text som i 2000-talstappning bevarar den speciella stilart av bibelspråk som generationer av bibelläsare har älskat, bett och förtröstat på.

För att ge en bredare forskningsmässig grund har översättningens notapparat utökats kraftigt jämfört med tidigare utgåvor. I noter anges alternativa översättningar av den masoretiska grundtexten, även särskilt markerade varianter som framkommit genom annan vokalisering av konsonanttexten på rabbinskt manér. Noterna visar också på vilka ställen det finns variationer mellan olika bevarade handskrifter (där en enda hebreisk bokstavs variation kan ge annan betydelse) och påpekar vilken variant som står i Septuaginta, den grekiska uröversättningen av Gamla testamentet som skulle bli urkyrkans Bibel.

Kristus i Psaltaren

I notapparaten finns även en tredje typ av noter som markerar en av Psaltarens viktigaste uppgifter, nämligen att vittna om Jesus Kristus. Trots att kung David och många av de andra psalmisterna levde tusen år före det att korset restes på Golgata, har deras ord i Psaltaren genom den helige Andes inspiration smält samman med Kristi egen röst om hans lidande och den härlighet som skulle följa (1 Pet 1:11). Luther kommenterar:

Kär och dyrbar bör Psaltaren vara för oss redan därför att den så klart förkunnar Kristi död och uppståndelse och förebildar hans rike och hela kristenhetens tillstånd och väsen, att den väl kan kallas en liten Bibel...

Den reviderade textens noter markerar de ställen där en psaltarvers är direkt citerad i Nya testamentets skildringar av Kristus. Men vana läsare vet att Kristus är långt mycket mer närvarande i Psaltaren än på dessa uttryckliga ställen - han är den osynlige Emmausvandraren som plötsligt skymtar igenom, en stilla röst som den uppmärksamme av och till kan höra bland psalmisternas böner. Det är inte för inte som Psaltaren kallas Kristi bönbok - inte bara den bönbok som han själv under sin jordevandring använde och citerade och levde, utan en bönbok som leder den ärlige in i en gemenskap och delaktighet med honom som är Vägen, Sanningen och Livet.

Att använda Psaltaren

Det finns många sätt att be Psaltarens psalmer. För att hjälpa läsaren in i texterna innehåller denna utgåva tre olika läsningsplaner: två med historisk grund i judisk respektive kristen bönetradition och en som tar med läsaren på en resa genom Psaltaren utifrån olika teman i livet. Ytterligare ett annat sätt att läsa, som dock kräver en fullständig bibelutgåva med parallellställen, är att följa kung Davids liv parallellt i Samuelsböckerna och Psaltaren och se hur den historiska skildringen blir belyst av Davids inre brottningskamp i psaltarpsalmerna (på samma sätt som Nya testamentets brev kastar ljus över historien i Apostlagärningarna).

Oavsett hur läsaren tar steget in i Psaltaren, blir det snart uppenbart att han i ett avseende kommit in i en annan värld. För en modern svensk, uppvuxen i en kristen kultur där fred och trygghet varit självklarheter i två hundra år, kan kontrasten bli stor mot de tretusenåriga psalmisternas utsatta läge under en våldsam tid i mänsklighetens historia. Guds folk blir jagat av fiender och hotat till livet, och de svarar med att ropa till Gud om handgriplig rättvisa och hårda domar över förföljarna. När David bad var det en fråga om liv och död - men hur ska en kristen idag, i nådens tidsålder, använda de många psalmer som ropar på Guds dom över fienderna?

Kristus har befallt oss att förlåta de människor som förorättar oss, men själavårdsmässigt kan det vara en längre process att nå fram till den förlåtelsen. Och vilken plats kan vara bättre för att uttrycka sin vrede än inför Guds goda ansikte, så att man sedan kan släppa vreden hos honom och nå fram till förlåtelse i själva den mellanmännsliga relationen?

Nya testamentet har också fördjupat vårt perspektiv på vilka som är våra verkliga fiender (Ef 2:2-3, 2 Tim 2:26). De människor som gör det onda är själva fångar i behov av befrielse, fångar under onskans andliga makter som Kristus själv har bekämpat och besegrat. Den kristne får i hans efterföljd utropa Guds domar över dessa andliga fiender med Psaltarens ord. Med denna förståelse i åtanke blir det lättare att använda även de psalmer som från början verkar svårgenomträngliga.

Slutord

När denna särutgåva av Psaltaren nu går i tryck och överlämnas åt folket, är det vår bön och förhoppning att den ska bli till rik välsignelse för många intresserade läsare. Vi välkomnar även gärna synpunkter, frågor och kommentarer (se nedan för kontaktinfo).

Slutligen får Bibeln själv, som sig bör, inte bara det första utan även det sista ordet i denna inledning:

*Underbara är dina vittnesbörd,
därför tar min själ vara på dem.
När dina ord öppnas,
ger de ljus och förstånd åt enkla människor...*
(Ps 119:129-130)

Stiftelsen Svenska Folkbibeln
info@folkbibeln.se

PSALTAREN

FÖRSTA BOKEN

1

De två vägarna

¹Salig är den som inte lever efter de gudlösas råd,
som inte går in på syndares väg
och sitter bland föraktare,

²utan har sin glädje i HERRENS undervisning
och begrundar hans ord både dag och natt.

³Han är som ett träd,
planterat vid vattenbäckar,
som bär sin frukt i rätt tid
och vars löv inte vissnar.
Allt han gör, det lyckas väl.

⁴Inte så de gudlösa,
de är som agnar som vinden för bort.

⁵Därför ska de gudlösa inte bestå i domen,
inte syndarna i de rättfärdigas församling.

⁶HERREN känner de rättfärdigas väg,
men de gudlösas väg leder till fördärvet.

1:1 *slår in på* Annan översättning: "stannar vid".

1:2 *undervisning* Det hebreiska ordet "Tora" ("lära", "undervisning") syftar på allt som Gud lär och undervisar om i sitt ord.

1:2 *begrundar* Annan översättning: "reciterar" (under antiken förekom inte tyst läsning).

1:4 *agnar* På tröskplatsen skilde man agnarna från vetet: de lättviktiga och värdelösa agnarna blåste bort medan de tyngre och värdefulla sädeskornen blev kvar.

2

Guds Son och hans motståndare

¹Varför rasar hednafolken,
varför tänker folken tomma tankar?

²Jordens kungar reser sig
och furstarna gaddar ihop sig
mot HERREN och hans Smorde:

³"Vi sliter sönder deras band
och kastar av oss deras rep!"

⁴Han som tronar i himlen ler,
Herren gör narr av dem.

⁵Så talar han till dem i sin vrede,
slår dem med skräck i sin glödande harm:

⁶"Det är jag som har insatt min kung
på Sion, mitt heliga berg."

⁷Jag vill kungöra HERRENS beslut,
han sade till mig:

"Du är min Son, jag har fött dig i dag.

⁸Be mig, så ger jag dig hednafolken till arvedel
och hela jorden till egendom.

⁹Du ska krossa dem med järnspira,
slå sönder dem som lerkärl."

¹⁰Var nu kloka, ni kungar,
ta varning, ni domare på jorden!

¹¹Tjäna HERREN med fruktan
och gläd er med bävan!

¹²Ge Sonen hyllningskyss,
så att han inte vredgas
och ni går under på er väg,
för hans vrede kan hastigt blossa upp.

Saliga är alla som flyr till honom.

2:1-2 Citeras av apostlarna i Apg 4:25-26 som en profetia om konspirationen mot Jesus.

2:2 *Smorde* Hebr. "Mashíach", dvs Messias, Guds utvalde kung, på grekiska "Kristus".

2:7 Citeras av Paulus i Apg 13:33 och i Heb 1:5, 5:5 som en profetia om Kristi ställning som Guds Son.

2:9 Citeras av Jesus i Upp 2:27-28.

2:9 *krossa* Annan översättning: "valla" (så Septuaginta, jfr Upp 2:27).

2:10 *domare* Annan översättning: "ledare".

3

Bön om hjälp mot fiender

¹*En psalm av David när han flydde för sin son Absalom.*

²HERRE, hur många är inte mina fiender!

Många reser sig mot mig,

³många säger om min själ:

"Han får ingen frälsning hos Gud." *Sela*

⁴Men du, HERRE, är en sköld runt omkring mig.

Du är min ära, du lyfter mitt huvud.

⁵Jag ropar högt till HERREN,

och han svarar mig från sitt heliga berg. *Sela*

⁶Jag lade mig ner och somnade,

jag vaknade igen, för HERREN stöder mig.

⁷Jag är inte rädd för tiotusen man

som omringar mig från alla håll.

⁸Res dig, HERRE!

Fräls mig, min Gud!

Du slår alla mina fiender på kinden,

du krossar de gudlösas tänder.

⁹Frälsningen tillhör HERREN!

Din välsignelse vilar över ditt folk. *Sela*

4

Aftonbön i nöd

¹För körledaren, till stränginstrument. En psalm av David.

²Svara mig när jag ropar,
min rättfärdighets Gud!
När jag är trängd ger du mig plats.
Förbarma dig över mig och hör min bön!

³Höga herrar,
hur länge ska ni kränka min heder?
Hur länge ska ni älska tomhet
och jaga efter lögn? *Sela*

⁴Ni ska veta att HERREN tar till sig sin trogne.
HERREN hör när jag ropar till honom.
⁵Grips ni av vrede, synda inte!
Tänk efter i ert hjärta när ni ligger på er bädd
och var stilla. *Sela*

⁶Bär fram rätta offer
och förtrösta på HERREN.
⁷Många säger: "Vem kan visa oss det goda?"
Låt ditt ansiktes ljus lysa över oss, HERRE!

⁸Du har gett mig glädje i hjärtat,
mer än när man får säd och vin i mängd.
⁹I frid kan jag lägga mig ner och sova,
för bara du, HERRE,
låter mig bo i trygghet.

4:4 tar till sig Andra handskrifter (så Septuaginta): "gör under för".

4:9 bara du, HERRE, låter mig bo i trygghet Annan översättning: "du, HERRE, låter mig bo för mig själv i trygghet".

5

Morgonbön under förföljelse

¹För körledaren, till flöjt. En psalm av David.

- ²Lyssna till mina ord, HERRE,
tänk på mina suckar!
- ³Hör mig när jag ropar,
min kung och min Gud!
Till dig går min bön.
- ⁴HERRE, om morgonen hör du min röst,
om morgonen lägger jag fram min sak för dig och väntar.
- ⁵Du är inte en Gud som älskar ondska,
den som är ond får inte bo hos dig.
- ⁶De övermodiga består inte inför dina ögon,
du hatar alla förbrytare.
- ⁷Du förgör dem som ljuger,
HERREN avskyr de blodtörstiga och falska.
- ⁸Men genom din stora nåd får jag gå in i ditt hus,
jag får tillbe i fruktan för dig,
vänd mot ditt heliga tempel.
- ⁹HERRE, led mig i din rättfärdighet
för mina förföljares skull,
jämna din väg för mig.
- ¹⁰Det finns ingen sanning i deras mun,
deras inre är fördärv,
deras strupe är en öppen grav
och sin tunga gör de hal.
- ¹¹Döm dem skyldiga, Gud,
låt deras planer bli deras fall!
Driv bort dem för deras många brott,
de gör ju uppror mot dig!
- ¹²Men alla som flyr till dig ska få glädjas,
de ska jubla i evighet.
Du beskyddar dem,
de som älskar ditt namn ska få fröjdas i dig,
- ¹³för du, HERRE, välsignar den rättfärdige.
Du täcker honom med nåd som en sköld.

6

Bön och bönesvar i djup nöd

¹För körledaren, med stränginstrument till sheminít.

En psalm av David.

²HERRE, straffa mig inte i din vrede,

tukta mig inte i din harm!

³Förbarma dig över mig, HERRE,

jag är kraftlös.

Hela mig, HERRE,

jag är skräckslagen i mitt innersta,

⁴min själ är helt skräckslagen.

HERRE, hur länge?

⁵Kom tillbaka, HERRE, rädda min själ,

fräls mig för din nåds skull!

⁶I döden tänker ingen på dig,

vem tackar dig i dödsriket?

⁷Jag är så trött av mitt suckande.

Varenda natt blöter jag min bädd,

jag dränker min sång med mina tårar.

⁸Mina ögon är mörka av sorg,

de har åldrats av alla mina fiender.

⁹Bort från mig, alla förbrytare,

för HERREN har hört min högljudda gråt.

¹⁰HERREN har hört mitt rop om nåd,

HERREN har tagit emot min bön.

¹¹Alla mina fiender kommer på skam

och blir helt skräckslagna,

plötsligt viker de tillbaka med skam.

6:1 *sheminít* Musikalisk term, ordagrant "den åttonde". Troligen en åttasträngad lyra, eller möjligen spel i en lägre basoktav (i 1 Krön 15:20-21 kontrasterat mot *alamót*, ev sopran).

7

Den oskyldiges bön om Herrens dom

¹*En klagopsalm av David, som sjöng den till HERREN
på grund av benjaminiten Kushs ord.*

²HERRE min Gud, till dig flyr jag.

Fräls mig från alla som jagar mig,
rädda mig!

³Annars river de min själ som lejon,
rycker bort mig utan räddning.

⁴HERRE min Gud, om jag har gjort detta,
om jag har orätt i mina händer,

⁵om jag lönat min vän med ont
eller plundrat min ovän utan orsak –

⁶låt då fienden jaga min själ
och hinna upp mig,

låt honom trampa ner mitt liv i jorden
och lägga min ära i stoftet. *Sela*

⁷Res dig, HERRE, i din vrede,
stå upp mot mina fienders raseri!

Vakna upp till min hjälp,
du som har kallat till dom.

⁸Låt skaran av folkslag samlas runt dig,
trona åter över dem i höjden.

⁹HERREN håller dom över folken.

Döm mig, HERRE, efter min rättfärdighet
och min oskuld.

¹⁰Gör slut på de gudlösas ondska,
låt den rättfärdige stå fast!

Du som prövar hjärtan och njurar
är en rättfärdig Gud.

¹¹Min sköld är hos Gud,
han frälser de rättsinniga.

7:1 *på grund av benjaminiten Kushs ord* Annan översättning: "på grund av benjaminiten Kush". Mannen är i övrigt okänd.

7:6 *min ära* Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ".

7:7 *Vakna upp till min hjälp* Annan omvokaliserad översättning (så Septuaginta): "Vakna upp, min Gud".

- ¹²Gud är en rättfärdig domare,
en Gud som visar sin vrede varje dag.
- ¹³Om någon inte omvänder sig
slipar han sitt svärd,
han spänner sin båge och gör den redo,
- ¹⁴han gör i ordning sina dödande vapen
och gör sina pilar brinnande.
- ¹⁵Se, han bär ondska inom sig,
han är havande med olycka och föder lögn.
- ¹⁶Han gräver en grop och gör den djup,
men faller själv i graven han grävde.
- ¹⁷Hans ondska slår tillbaka mot hans eget huvud,
hans våld drabbar hans egen hjässa.
- ¹⁸Jag vill tacka HERREN för hans rättfärdighet
och lovsjunga HERREN den Högstes namn.

8

Människosonens ringhet och höghet

¹För körledaren, till gittit. En psalm av David.

²HERRE, vår Herre,

hur härligt är inte ditt namn över hela jorden,
du som satt ditt majestät på himlen!

³Av barns och spädbarns mun

har du grundat en makt för dina fienders skull,
för att förgöra fiende och hämnare.

⁴När jag ser din himmel, dina fingrars verk,

månen och stjärnorna som du har skapat,

⁵vad är då en människa att du tänker på henne,
en människoson att du tar dig an honom?

⁶Lite lät du honom vara ringare än Gud,

med ära och härlighet krönte du honom.

⁷Du satte honom att härska över dina händers verk,
allt lade du under hans fötter:

⁸alla får och oxar

liksom vildmarkens djur,

⁹himlens fåglar och havets fiskar,
de som vandrar havens vägar.

¹⁰HERRE, vår Herre,

hur härligt är inte ditt namn över hela jorden!

8:1 *gittit* Kan syfta på sångstil eller instrument från staden Gat, där David bodde en tid, eller på vinskörden (så Septuaginta).

8:3 Citeras av Jesus i Matt 21:16 när barnen i templet ropar ut sin hyllning till honom.

8:3 *makt* Annan översättning: "borg". Andra handskrifter (Septuaginta): "lovsång".

8:5-7 Citeras i Heb 2:6-8 som en profetia om Jesus, som ofta kallar sig själv "Människosonen".

8:6 *Lite* Syftar antingen på "en liten tid" (Heb 2:9) eller på en liten skillnad.

8:6 *vara ringare än* Annan översättning: "sakna".

8:7 Citeras i 1 Kor 15:7, Ef 1:22 som en profetia om Kristi upphöjelse.

